

Kommunstyrelsen

Remissvar avseende Kollektivtrafikplan 2050

Danderyds kommun gör följande bedömning avseende kollektivtrafikplan 2050.

Danderyds kommun ingår i det kommunövergripande samarbetet Stockholm Nordost (StoNo) bestående av kommunerna Danderyd, Norrtälje, Täby, Vallentuna, Vaxholm och Österåker.

I nordostkommunernas vision för åren 2010 till 2040 görs ställningstaganden gällande sektorns framtida transportsystem. Nordostkommunerna verkar gemensamt för bland annat:

- Ökad tillgänglighet i nordostsektorns transportsystem.
- Ökad kapacitet i nordostsektorns transportsystem.
- Ökad kollektivtrafikandel och minskad belastning på vägtrafiknätet för att begränsa klimatpåverkande utsläpp.

Dessa intentioner är vägledande för hur Danderyds kommuns transportinfrastruktur och kollektivtrafik ska utvecklas.

Stockholm Nordost har utarbetat ett gemensamt yttrande som svar på remissen. Utöver det som tas upp i det kommungemensamma yttrandet vill Danderyds kommun förtydliga att det för kommunen finns ett stort behov av kollektivtrafik som berör Danderydsbornas dagliga liv.

De förslagna åtgärderna är överlag relevanta men de behöver utredas vidare tillsammans med kommunerna både i fråga om sträckning och hur åtgärder ska finansieras. Danderyds kommun anser att det är bra att Region Stockholm har pekat ut en långsiktig utveckling av kollektivtrafiken i länet, men Region Stockholm behöver konkretisera och även prioritera dessa förslag på åtgärder.

Synpunkter på de redovisade behoven och förslagen i remisshandlingen

Den geografiska sektorn

I den föreslagna kollektivtrafikplanen, har trafikförvaltningen kategoriserat Danderyd kommun tillsammans med Stockholms stad, Solna/Sundbyberg, och Lidingö i **Centrala sektorn** istället av Nordostsektorn. Men gällande

kapacitet, restidsbrister, behov av förbättrad koppling och potential för 2030 och 2050 har Danderyds kommun varken inkluderats i text eller i kartor för centrala sektorn eller Nordostsektorn (s. 40 och s. 44). Kommunen är bortglömd!

Stomtrafiken- Expressbuss

Danderyds kommun uppskattar Trafikförvaltningens ambition att utveckla framtidens kollektivtrafik. Kommunen har en positiv inställning till potentiell utvecklingen av radiell expressbuss (Norrtälje till City, Rimbo-Danderyds sjukhus, Vaxholm-Danderyds sjukhus) och tvärgående expressbuss (Vällingby- Kista-Danderyds sjukhus, Danderyds sjukhus-Spånga, Danderyds sjukhus- Norra Djurgårdsstaden).

Stomtrafiken- Stadsspårväg

Gällande åtgärden konvertering av framtidens stadsexpresslinjen 5 ((Danderyds sjukhus) - Solna station-Liljeholm- Årstabergr till stadsspårväg), måste åtgärden utredas i god tid i Trafikförvaltningens åtgärds- och investeringsprocess i samverkan och samsyn med berörda kommuner.

Stomtrafiken- Tvärbanan

Förslaget anger åtgärderna att förlänga tvärbanan från Solna station till Danderyds sjukhus och att förlänga tvärbanan från Kistagrenen till Täby centrum (genom Danderyd). Kommunen anser att dessa åtgärder synkroniserar med Danderyds kommuns föreslagna samrådsversion för översiktsplanen från 3 maj 2021. I den planen framgår det att vid en framtida utbyggnad av det regionala kollektivtrafiknätet förväntas den spårbundna kollektivtrafiken mellan Stockholm/Solna och Täby byggas ut.

Dessa förbindelser måste utredas vidare i åtgärdsvalsstudier där målpunkter, sträckningar och effekt på Sätträngsområdet och Rinkeby naturområde med mera studeras.

Stomtrafiken- T-banan

Inom ramarna för Danderyds kommuns samrådsversion för översiktsplanen har det tidigare förts en diskussion med Region Stockholms Trafikförvaltning om eventuell förlängning av T-banan norröver mot Arninge samt koppling söderöver mot exempelvis gula linjen och Odenplan. Detta alternativ finns **inte** i den föreslagna kollektivtrafikplanen.

Stomtrafiken- Roslagsbana

För Roslagsbanan ger förlängningen till City via Odenplan ett ökat resande. I kollektivtrafikplanen föreslås längre tåg (180 m) på Roslagsbanan för att tillgodose efterfrågan på resor i ett 2050-perspektiv. Tillsammans med en ökad trafikering, kommer turtäthet att ökas från dagens nivå till 2,5–5 minuterstrafik.

Trafikförvaltningen måste ta hänsyn till Roslagsbanas medföljande buller- och vibrationsproblem för Danderydsborna. En utredning måste initieras för att identifiera följderna av en sådan förtättningsstrategi.

I det tidiga samrådet för Roslagsbanan till city som genomfördes av Region Stockholm föreslogs stationerna Bråvallavägen och Stocksund läggas ned. Analyser av nedläggningarna med avseende på tillgänglighet och miljöpåverkan i form av buller med mera saknas helt. Konsekvenserna av förslaget innebär en kraftig försämring för Danderyds kommun och för kommunens invånare vilket kommunen inte kan acceptera.

Då Danderyds kommun i högsta grad påverkas av dels pågående kapacitetförstärkande åtgärder på Roslagsbanan, dels den framtida förlängningen till city, måste Danderyds kommun framöver inkluderas i all planering av Roslagsbanan som kan komma att påverka kommunen.

Matartrafiken- matarbuslinje

Danderyds kommun har en positiv inställning till potentiell utvecklingen av ny matarlinje (Sollentuna- Danderyds sjukhus).

Lokaltrafik inom kommunen

Den föreslagna kollektivtrafikplanen kan inte visa tydligt hur stadstrafiken behöver utvecklas för att öka kollektivtrafikens konkurrenskraft för lokala resor. Enligt kommunens senaste resvaneundersökningen (2018), var kollektivtrafikens andel av personresorna alla dagar till, från och inom Danderyds kommun 28%. För att nå det regionala målet, krävs det att Region Stockholm måste ge ett bättre utbud, bygga ett mer konkurrenskraftigt kollektivtrafiksystem både på kommunal och regional nivå.

Enligt Trafikförvaltningens prognos för utveckling av resor och utbud med kollektivtrafik (s. 87), kommer bilresor i Stockholms län att öka med nästan 60 % i samband med befolkningsutökningen. Danderyds kommun anser därför att ovanstående åtgärder i kollektivtrafikplan 2030 och 2050 inte redovisar kommunens behov att öka kollektivtrafikresande inom kommunen samt att minska bullerproblem och utsläpp på E18 samt bullerproblematiken längs roslagsbanan i Danderyd. Alternativa åtgärder måste övervägas.

Pendelbåt

I åtgärden 'radiell expressbuss från Vaxholm (motsvarande dagens linje 670) kortas sträckningen till Danderyds sjukhus', föreslår Trafikförvaltningen att åtgärden ska kompletteras med en direkttrafikbuss till Solna/Karolinska och direkttrafikbåt till Strömkajen. Detta förslag är positivt.

Med avseende på koppling till Danderyds sjukhus genom kollektivtrafik på vatten är denna åtgärd ett bra alternativ för att avlasta spårbunden trafik även på gatu- och vägnät.

Eftersom sjötrafiken utgör en del i kollektivtrafiksystemet, vill Danderyds kommun lyfta vikten av att Trafikförvaltningen ska ha en helhetssyn och integrerat perspektiv när det framtida kollektivtrafiksystemet planeras.

Danderyds kommun anser att kollektivtrafikplanen behöver kompletteras med sjötrafiken och hur den ansluter till övrig kollektivtrafik till såväl 2030-perspektivet som 2050-perspektivet.

Bytespunkten och terminalen Knutpunkt Danderyd

Bytespunkten och terminalen 'Danderyds sjukhus' har nämnts i förslagen och det anges att en systematisk genomgång och utredningsprocess bör genomföras för att genomlysna behov och potential till effektivisering och ökad kapacitet i bussterminalen. Danderyds kommun står bakom förslaget och vill lyfta vikten av knutpunkt Danderyd och förtydliga att detta främst berör kollektivtrafiken i det utpekade området.

En bättre kollektivtrafiknod med tunnelbana, Roslagsbana, bussar och även pendelbåt ger framtida utvecklingsmöjligheter för Danderyds sjukhus samt andra vård- och omsorgsrelaterade verksamheter. Därtill kan eventuella bostäder, kontor och service längs med E18 fylla en bullerdämpande funktion för bakomliggande befintlig och tillkommande bostadsbebyggelse samt park- och naturområden. Knutpunkt Danderyd kan således knyta samman sjukhusområdet med Mörby- och Stocksundssidan och skapa säkrare, tryggare och attraktivare stads- och trafikmiljöer för gående, cyklande och kollektivtrafikresenärer.

Utformningen av Danderyds sjukhus bussterminalen är även en viktig förutsättning för att stärka möjligheterna för regional cykelpendling. Den befintliga sträckan förbi Danderyds sjukhus har en trång passage längs hela bussterminalen där även många konfliktpunkter mellan fotgängare och cyklister uppstår.

Knutpunkt Danderyd måste därför kopplas samman med 'Roslagsbanan till city' 'Förlängning av Tvärbana från Solna till Danderyds sjukhus', 'Stadsspårväg (Danderyds sjukhus- Årstaberget)' och utredas i god tid då efterföljande planering av Knutpunkt Danderyd är komplex och området omfattar en stor yta bestående av flertalet detaljplaner. Vidare är denna punkt starkt förknippad med centrala Danderyd vilket gör att ett helhetsgrepp är önskvärt i frågan.

Danderyds kommun anser att den systematiska genomgången och utredningen måste genomföras så fort som möjligt innan Roslagsbanan dras

in till city. Då det är staten som genom Trafikverket är väghållare för E 18, bör Trafikverket involveras i hela utredningsprocessen.

Depå

Det anges i förslaget att Mörbydepån behöver behållas och anpassas utifrån framtida behov och förutsättningar. Danderyds kommun anser att depåfrågan ska utredas av Trafikförvaltningen i samband med Roslagsbana till city och knutpunkt Danderyd.

Framtidsscenarier påverkar behovet av kollektivtrafik

En digitalisering av arbetsplatsen förutsätts påverka olika områden och samhällsgrupper på grund av olika möjligheter till distansarbete och mötesfria resor.

Trafikförvaltningen har genomfört en känslighetsanalys för förändrat resebeteende till följd av ökad digitalisering i form av ökat distansarbete och minskat tjänsteresande. Flera av dessa förändringar skedde även under 2020 års coronapandemi. Analysen visar ett minskat kollektivtrafikresande med mer än 10 procent i Nykvarn, Danderyd, Salem och Vaxholm. Tunnelbanans röda linje mellan Centralen-Ropsten/Mörby stod för den högsta minskningen.

I syfte att fortsatt säkerställa att regionens ekonomiska medel används så effektivt som möjligt, har Trafikförvaltningen under 2021 föreslagit en minskning av kollektivtrafikutbudet med avseende på buss-, pendelbåt- och tunnelbanelinjer som berör Danderydsborna.

Sammantaget finns det ett antal föreslagna förändringar som bedöms ge avsevärda försämringar för Danderyds kommun.

Danderyds kommun anser som helhet att Trafikförvaltningen måste ge ett bättre kollektivtrafikutbud eller hitta bättre lösningar utifrån miljö, ekonomiska och socialt hållbart perspektiv trots att olika framtidsbilder. Kortsiktig kostnadsekonomisk effektivitet är inte alltid förenligt med en strävan mot en mer ekologisk och social hållbarhet.

Övrigt

Trafikförvaltningen har tolkat olika begrepp med avseende på samlingskoncept för kollektivtrafik, t.ex. radiell expressbuss, tvärgående expressbuss, stadsexpressbuss, stadsspårväg m.m. Trafikförvaltningen har också nämnt BRT i Barkarby, stadsexpressbuss med BRT (Bus Rapid Transit) - standard för linje 4. Men det saknas förklaring av BRT-konceptet, samt likheter och skillnad mellan expressbuss och BRT.

BRT kan vara en bra lösning längs E18 för norrortskommunerna. Mobilitet bör stå i fokus när dessa kommuner växer och en effektiv kollektivtrafik är nyckeln till långsiktig lönsamhet. Kortare restid, mindre trafikstockningar och positiva socioekonomiska effekter är bara några av fördelarna.

Den fortsatta processen att genomföra planen

I remissbehandlingen, önskar Trafikförvaltningen att kommunen ska svara på hur kommunen kan bidra i den fortsatt processen att genomföra planen.

För att den föreslagna kollektivtrafikplanen ska genomföras, anser Danderyds kommun att kommunen ska stå bakom alla, av Trafikförvaltningens, föreslagna åtgärder i planen som kommer att beröra och påverka Danderyds medborgares vardagsliv. Detta genom en kontinuerlig dialog och samråd mellan kommunen, regionen och olika intressenter.

För att nå RUFSS-målet om en ökad kollektivtrafikandel och genomföra kollektivtrafikplanen, kan Danderyds kommun bidra genom översiktsplanering, detaljplanering, bebyggelseplanering, infrastrukturinvestering av kommunala vägar, satsning på beteendepåverkande åtgärder och styrmedel i form av exempelvis parkeringsregleringar.

Danderyds kommun har ett pågående arbete gällande att ta fram översiktsplan. Den nya översiktsplanen utgår bland annat från kommunens vision, strategier samt RUFSS 2050 och beräknas vara klar 2022.

Översiktsplanen syftar till att olika förändringar i den fysiska miljön tillsammans ska bli så bra som möjligt. Var det byggs och hur mark- och vattenområden används är viktigt för den fortsatta processen att genomföra kollektivtrafikplanen. Översiktsplanen ska bland annat verka för att kollektivtrafiken i Danderyd ska förbättras i syfte att avlasta det redan ansträngda vägnätet i kommunen samt att därmed skapa god framkomlighet för kollektivtrafiken.

Vidare genomförs årligen satsningar på beteendepåverkande åtgärder och kampanjer syftande till att få positiva effekter för ett hållbart resande. Därutöver avsätts medel i investeringsbudgeten för att skapa god framkomlighet för kollektivtrafik på kommunala vägar, samt att förbättra tillgänglighet och resenärsmiljö vid busshållplatser.

Samverkansformer i regionen

Angående hur kommunen ska utveckla sina samverkansformer i Stockholmsregionen syftande till att stärka genomförandet av angelägna åtgärder i kollektivtrafiken, har Danderyds kommun nedanstående synpunkter.

Trafikförvaltning behöver ha i åtanke att demokratisk lyhördhet och processlegitimitet har lika viktiga värden. Trafikförvaltningen behöver förstå att olika organisationer kan ha helt olika uppfattningar om de föreslagna åtgärderna i kollektivtrafikplan.

Ett tydligt exempel är att Danderyds kommun inte har adresserats som mottagare av "Tidigt samråd för Roslagsbanan till city" genom ett formellt remissförfarande. Trafikförvaltningen har heller inte informerat kommunen varken om förslaget eller om samrådsprocessen på tjänstepersonnivå eller politisk nivå. Kommunen finner den hittillsvarande hanteringen anmärkningsvärd då underlaget visar på förändringar som berör kommunen i hög utsträckning.

De omfattande förändringar av Roslagsbanan i kollektivtrafikplanen som planeras i kommunen, en fördubbling av trafiken på Roslagsbanan, högre turtäthet, nya tåg, indragningar och ombyggnationer av stationer och perronger för att nämna några. Eftersom Danderyds kommun inte ingår i Sverigeförhandlingen, tycks kommunen ha blivit bortglömd.

Danderyds kommun anser att kollektivtrafiklösningar 'Roslagsbanan till city' inte kan minska bullerproblematiken längs Roslagsbanan i Danderyd. Detta påverkar Danderydsborna negativt.

Att skapa gemensamma värden i samverkan har stor betydelse för framgång. Utan gemensamma värden, eller ett arbete i riktning mot medvetenhet om dessa värden, kan samverkansformer bli utan resultat.

För att uppnå enhetlighet i målen måste Trafikförvaltningen identifiera respektive intresse och förstå hinder och lösningar gemensamt. Kontinuerlig interaktion, kommunikation, reflektion kring samverkansformer och utvärdering av samverkans effektivitet bör ske och formuleras ständigt. Samverkansformer innebär också en hög grad av både vertikal och horisontell integrering. Det kan inte nog understrykas vikten av att Trafikförvaltningen verkligen genomför den löpande mötesserien med kommunens olika organ på politiska nivå, ledningsnivå och tjänstepersonnivå. Dialogen mellan Trafikförvaltningen och Danderyds kommun måste bli bättre och då dessa frågor är av stor betydelse för kommunens framtid ska Trafikförvaltningen initiera en samrådsdialog både på politisk nivå och tjänstepersonnivå med kommunen. Detta måste ske inom en snar framtid då dessa frågor är akuta för Danderyds kommun.

Ekonomiska konsekvenser

Genomförande av kollektivtrafikplanen är till stora delar positivt ur flera hållbarhetsaspekter såsom minskad klimatpåverkan och positiva hälsoeffekter för regionen, men har även negativa hälsoeffekter (trafikbuller) och kostnadseffekter för Danderyds kommun.

I planen framgår det att Region Stockholm ser behov av en djupare diskussion kring kollektivtrafikens finansiering mellan de berörda parterna stat, region och kommun. Danderyds kommun välkomnar en sådan dialog och antar att Region Stockholm, i egenskap av regional

kollektivtrafikmyndighet och länsplaneupprättare, initierar och leder denna dialog.

En mindre kommun som Danderyd med en hög belastning av genomfartstrafik riskerar att få oproportionerligt stora kostnader i jämförelse med andra. Finansieringen behöver därför lyftas i ett större sammanhang för att nå största möjliga regionala effekt. Här kan Region Stockholm spela en viktig roll. Region Stockholm måste skapa särskilda insatser i kommande länsplan för att säkerställa att det finns medel för infrastrukturinvesteringar.

Danderyds kommun anser också att regional trafik som kommer hela regionen till nytta också bör finansieras i sin helhet via länsplan och nationell plan.

Hanna Bocander
Kommunstyrelsens ordförande

Expedieras

kollektivtrafikplan@sl.se Ange Danderyds kommun i ärendemeningen